

ความฉลาดทางสังคมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
SOCIAL INTELLIGENCE WITH LEARNING MANAGEMENT
IN THE 21ST CENTURY

ธานี ชุกำเนิด^{1*} และ สิริภพ สินธุประเสริฐ²

Thanee Chukamnerd^{1*} and Sirapop Sintuprasard²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประเทศไทย^{1*}

Faculty of Education, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Phranakhon Si Ayutthaya, Thailand²

Email: bob2560@hotmail.com^{1*}

Received: 2019-03-22

Revised: 2019-06-17

Accepted: 2019-07-08

บทคัดย่อ

กระบวนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ผ่านมา มีการสั่งสมและถ่ายทอดผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาให้เป็นคนเก่ง เรียนรู้อย่างรอบด้าน แต่สิ่งแวดล้อมและสภาพของผู้เรียนนั้นเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วเมื่อเข้าสู่ช่วงต้นศตวรรษที่ 21 เนื่องด้วยบริบทของปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ซึ่งเปลี่ยนแปลงสู่สังคมออนไลน์และโลกแห่งความรู้ที่ไร้พรมแดน ธรรมชาติการเรียนรู้ย่อมเปลี่ยนแปลงไปภายใต้เงื่อนไขของเวลาที่มีจำกัดมากขึ้น ความฉลาดทางสังคมจึงเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญต่อผู้เรียนในศตวรรษนี้ การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเน้นความฉลาดทางสังคมของผู้เรียน ด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มีระบบ จึงจะเป็นการพัฒนามิติด้านคุณภาพชีวิตของผู้เรียนได้อย่างแท้จริง ทำให้ผู้เรียนรู้เท่าทันโลก และสามารถอยู่ในยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสังคม การจัดการเรียนรู้ ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The process of learning management in the previous era was accumulated and transferred via instruction process that needed students to be mastery learner. But the

environment and condition of the learner is constantly changing. And changed dramatically in the early 21st century due to learning infrastructure & ICT that allow students to have borderless of learning. Social intelligence is a necessary skill for learners of this century. Learning in the 21st century must emphasize the social intelligence of learners with a learning management system to make the students have knowledge and happiness.

Keywords: Social Intelligence, Learning Management, 21st Century

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม โดยการศึกษาที่ดีจะช่วยพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมต่อไป ดังนั้นการศึกษาจึงต้องแสดงบทบาทให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโดยรวม ซึ่งในปัจจุบันสังคมกำลังก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 อันเป็นยุคที่มีความสลับซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาของไทยจึงถึงเวลาปรับเปลี่ยนอีกครั้งหนึ่ง โดยโลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการผลิต และการสื่อสาร ดังนั้นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษานั้น ต้องให้ผู้เรียนมีทักษะความสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) ซึ่งไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นที่มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม โดยแสดงถึงภาวะของที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม (National Research Council of Thailand, 2009) ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นความฉลาดทางสังคมที่เด่นชัด

ฉะนั้นสิ่งที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามความมุ่งหมาย คือ ความฉลาดทางสังคม

โดยจะขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษา โดยการจัดการศึกษาจะไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จได้หากขาดการจัดการเรียนรู้ที่เป็นวิถีทางที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ และหากขาดซึ่งการจัดการเรียนรู้ก็จะคาดหวังความสำเร็จของการจัดการศึกษาไม่ได้ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาทำให้บุคคลมีความฉลาดทางสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 จึงเป็นเรื่องของการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคศตวรรษที่ 21 โดยในบทความนี้จะกล่าวถึงการใช้ SQLM21 model (Social Quotient and Learning Management for the 21 century) ซึ่งเป็นกระบวนการ 6 ขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน โดยมีการสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) การมีส่วนร่วม (Participation) การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) และการมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียน (Facilitator) ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้จะเป็นตัวขับเคลื่อนกระบวนการ 6 ขั้นตอน ให้มีความเป็นพลวัต และพัฒนาผู้เรียนให้เป็นกลุ่มคนที่มีความฉลาดทางสังคมได้

**ความฉลาดทางสังคมกับการศึกษา
ในศตวรรษที่ 21**

ความฉลาดทางสังคม (Social Quotient)

เป็นความฉลาดด้านหนึ่งของบุคคลตามแนวคิดของธอร์นไคค์ (Thorndike) ซึ่งเป็นนักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ที่จำแนกความฉลาดของมนุษย์ออกเป็น 3 ด้าน โดยด้านแรกคือ ความฉลาดด้านการคิดเชิงนามธรรม (Abstract Intelligence) ซึ่งเป็นความสามารถของบุคคลในการคิดที่เป็นสัญลักษณ์และการวิเคราะห์สิ่งที่เป็นนามธรรมตามธรรมชาติ เป็นลักษณะการใช้ความรู้ที่เป็นเหตุเป็นผล ด้านต่อมาคือความฉลาดด้านการปฏิบัติ (Mechanical Intelligence) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าใจและปฏิบัติเกี่ยวกับเครื่องยนต์กลไกต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว และด้านสุดท้ายคือความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ซึ่งหมายถึง ความสามารถของบุคคลในการเข้าใจและจัดการกับผู้อื่นทั้งเพศหญิงเพศชาย เด็กผู้หญิง เด็กผู้ชาย และสามารถสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างชาญฉลาด (Kihlstrom and Cantor, 2000)

ทฤษฎีพหุปัญญา (Theory of Multiple Intelligences) ของฮาวเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสามารถที่หลากหลายของมนุษย์ไว้ว่าบุคคลมีความฉลาด 8 ด้าน โดยความฉลาดทางสังคมถือเป็นหนึ่งในพหุปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ซึ่งแต่ละบุคคลจะมีความสามารถแต่ละด้านไม่เท่ากัน อาจมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งที่เด่นกว่าด้านอื่น แต่บุคคลต้องใช้ความสามารถทุกด้านในการดำรงชีวิต โดยความสามารถเหล่านั้นจะมีความเกี่ยวพันกัน ดังนั้นความฉลาดทางสังคมจึงเป็นความฉลาดที่สำคัญที่สุด เพราะความฉลาดทางสังคมเป็นความสามารถในการใช้ความฉลาดด้านอื่นทุกด้าน

ในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Pon-anan & Wisitthikulpanit, 2008)

จากการศึกษาองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคม พบว่า มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาเสนอแนวคิดไว้หลากหลาย เช่น โกลแมน (Goleman, 2006) กำหนดองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคมออกเป็น 2 ด้าน โดยด้านแรกเป็นการรับรู้ผู้อื่น หรือการตระหนักรู้ทางสังคม (Social Awareness) ประกอบด้วย การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น (Primal Empathy) การเชื่อมต่อกับความรู้สึกกับผู้อื่น (Attunement) การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathic Accuracy) และการรู้คิดทางสังคม (Social Cognition) ในส่วนที่สองเป็นด้านการปฏิบัติต่อผู้อื่นหรือการเอื้ออำนวยทางสังคม (Social Facility) ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสารที่สอดคล้อง (Synchrony) การแสดงออก (Self-Presentation) การโน้มน้าว (Influence) และการห่วงใยใส่ใจผู้อื่น (Concern)

อัลเบเรค (Albrecht, 2006) เสนอองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคมไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การตระหนักรู้สภาพการณ์ทางสังคม (Situation Awareness), การแสดงออก (Presence) การแสดงความจริงใจในการแสดงออก (Authenticity) ความชัดเจนในการแสดงออก (Clarity) และการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (Empathy) รวมทั้งโคสมิทซกี และคนอื่น ๆ (Kosmitzki et al., 1993) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของความฉลาดทางสังคม ได้แก่ การรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น ความสามารถทั่วไปในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ความรู้ในกฎเกณฑ์ทางสังคม และชีวิตทางสังคม การหยั่งรู้และรู้สึกไวต่อ

สภาพการณ์ทางสังคมที่ซับซ้อน การใช้เทคนิคทางสังคมเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มิติในการรับรู้ผู้อื่น และการปรับตัวทางสังคม

นักเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้เรียนต้องมีความตื่นตัวในการเรียนรู้ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ และเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากแต่ท่ามกลางความหลากหลายทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมต่างชาติ บรรยากาศของการแข่งขันและความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคมยุคปัจจุบัน ส่งผลให้พฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนเปลี่ยนแปลงไป เช่น ความก้าวร้าว การเก็บตัว การไม่ปรับตัวเข้ากับบุคคลอื่น ความสามารถในการสื่อสารที่ลดลง การขาดทักษะในการเข้าสังคม เป็นต้น ถ้าผู้เรียนขาดซึ่งความฉลาดทางสังคมแล้ว การเรียนรู้อย่อมไม่เป็นไปตามเจตนารมณ์ของการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 เน้นความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ทำทนาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เต็มไปด้วยสิ่งทำทนาย และปัญหา รวมทั้งโอกาสและสิ่งที่เป็นไปได้ใหม่ ๆ ที่น่าตื่นเต้น โรงเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงเป็นโรงเรียนที่มีหลักสูตรแบบยึดโครงงานเป็นฐาน (Project-based Curriculum) ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ให้นักเรียนเกี่ยวข้องกับปัญหาในโลกที่เป็นจริง ซึ่งเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมนุษย์ กลุ่มคน และสังคมที่จะเชื่อมโยงครู นักเรียน และชุมชน สำหรับการเข้าสู่ชุมชนแห่งความรู้ทั่วโลก ครูเอง

ก็เปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้สนับสนุนช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนสารสนเทศเป็นความรู้ และนำความรู้เป็นเครื่องมือสู่การปฏิบัติและเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ในศตวรรษที่ 21 การให้การศึกษาตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy of Learning) จะเปลี่ยนไปเพื่อเน้นทักษะการเรียนรู้ขั้นที่สูงขึ้น (Higher Order Learning Skills) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการประเมินค่า (Evaluating Skills) จะถูกแทนที่โดยทักษะการนำเอาความรู้ใหม่ไปใช้อย่างสร้างสรรค์ (Ability to Use New Knowledge in a Creative Way) ปัจจุบันจึงเห็นการเรียนการสอนที่ช่วยให้นักเรียนได้เตรียมตัวเพื่อใช้ชีวิตในโลกที่เป็นจริง (Life in the Real World) เน้นการศึกษาดลอดชีวิต (Lifelong Learning) ด้วยวิธีการสอนที่มีความยืดหยุ่น (Flexible in How We Teach) มีการกระตุ้นและจูงใจให้ผู้เรียนมีความเป็นคนเจ้าความคิดเจ้าปัญญา (Resourceful) ที่ยังคงแสวงหา การเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในสังคมดลอดชีวิต

จากแนวคิดดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence: SQ) จึงเป็นความสามารถของบุคคลในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดี รวมทั้งสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ สามารถเข้าใจ สามารถปรับตัวและสร้างสัมพันธภาพกันกับผู้อื่นทุกเพศทุกวัยได้อย่างชาญฉลาด ทั้งนี้การที่บุคคลต้องดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความหลากหลายทั้งเพศ วัย บุคลิกภาพ การประกอบอาชีพ

การนับถือศาสนา ตลอดจนความต่างทางวัฒนธรรม จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความร่วมมือ ความสมัครสมานสามัคคี และความคิดเห็นร่วมกัน เพื่อสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมทางสังคม อันก่อให้เกิดความสุข ความพึงพอใจ การประสบความสำเร็จในชีวิต และความเป็นกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันในสังคม นักเรียนในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคม อันประกอบด้วย ความตระหนักรู้ทางสังคม ในลักษณะที่เป็นความสามารถในการรู้สึกไวต่อผู้อื่น ได้แก่ การรับรู้ผู้อื่น การเข้าใจผู้อื่น และ

การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น รวมทั้งองค์ประกอบด้านการรู้คิดทางสังคม ในลักษณะที่เป็นความสามารถกระบวนการรู้คิด ทางพฤติกรรมและผลของความรู้ทางสังคม ได้แก่ การรู้คิดในพฤติกรรม การมีข้อสนเทศทางสังคม และการตัดสินใจสภาพการณ์ทางสังคม และองค์ประกอบด้านการมีทักษะทางสังคม ในลักษณะที่เป็นความสามารถในการมีทักษะการปฏิบัติต่อผู้อื่น ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ การแสดงออกทางสังคม และการสร้างความสัมพันธ์ทางสังคม เพื่อที่จะได้เรียนรู้ร่วมกันผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

โมเดลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม (SQLM21)

ภาพที่ 1 โมเดลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม (SQLM21)

โมเดลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม (Social Quotient and Learning Management for the 21 Century Model) ดังภาพที่ 1 ประกอบไปด้วยกระบวนการสำคัญ 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. พินิจบทพจน โดยการศึกษาทบทวนหลักสูตร จัดทำตารางการวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องสัมพันธ์กับหลักการ จุดหมาย มาตรฐานการเรียนรู้ และคำอธิบายรายวิชา เพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และออกแบบการจัดการเรียนรู้ โดยต้องคำนึงถึงกระบวนการที่จะช่วยให้มีความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนพัฒนาขึ้นด้วย

2. ประมวลองค์ทัศน์ เป็นขั้นตอนที่ต้องมีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพขององค์ความรู้ที่มี เพื่อวางแผนการสื่อความหมายข้อมูลออกมาด้วยรูปแบบต่าง ๆ หรืออาจสร้างสรรค์มวลประสบการณ์ ข้อสรุป หรือองค์ความรู้ใหม่ และตรวจสอบ ปรับเปลี่ยน เพื่อให้เข้ากับสภาพของผู้เรียน โดยเน้นการเพิ่มทักษะความฉลาดทางสังคมให้แก่ผู้เรียน

3. แจงจัดองค์ประกอบ นำองค์ความรู้ที่ได้ และทรัพยากรที่มี มาวางแผนเพื่อจัดการเรียนการสอน โดยผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายที่กำหนด

4. รอบคอบนำไปใช้เป็นการนำแผนการจัดการเรียนรู้มาใช้จริง โดยการจัดการเรียนรู้จะต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการกระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้ของตนเอง กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ซึ่งกระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนพัฒนาเพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี และยังช่วยส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5. ใส่ใจ KM เป็นการรวบรวมความรู้สู่การปฏิบัติ (Tacit Knowledge) ซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ เจตคติในงาน ประสบการณ์การทำงาน และพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียนแต่ละบุคคล ซึ่งเมื่อปฏิบัติงานเรื่องเดียวกันหรือต่างกัน แล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เมื่อรวบรวมแล้วก็มี การนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ วิเคราะห์ หรือจัดระบบใหม่ เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ และมีการจัดเก็บข้อสรุปทั้งหมดอย่างเป็นระบบเพื่อนำไปสู่การเผยแพร่ความรู้ เพื่อให้เกิดการต่อยอด

ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะได้ใช้ทักษะความฉลาดทางสังคมของตนเองในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น

6. เดิมเดิมการประเมิน หลังการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง จะต้องมีการดำเนินงานเพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับผลงาน (Product) ที่เกิดจากการเรียนรู้และการปฏิบัติงาน (Performance) ของผู้เรียน โดยอาศัยเครื่องมือการรวบรวมข้อมูล เช่น แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ ชิ้นงานของผู้เรียน แบบรายงานตนเอง เป็นต้น ซึ่งการประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ จะให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนทราบความสามารถของตนเอง มีการวางแผนปรับปรุงพัฒนาตนเองได้อย่างมีคุณภาพ และมีความเป็นพลวัต

ปัจจัยสำคัญขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม

นอกจากโมเดลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม 6 ขั้นตอนดังกล่าว การพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดทางสังคม จึงต้องอาศัยปัจจัยสำคัญเป็นการขับเคลื่อนขั้นตอนเหล่านั้น คือ

1. การสร้างองค์ความรู้ (Constructivism) โดยผู้เรียนเป็นผู้สร้าง (Construct) ความรู้จากความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่พบเห็นกับความรู้ความเข้าใจที่มีอยู่เดิม โดยใช้กระบวนการทางปัญญา (Cognitive apparatus) ของตน โดยประเด็นสำคัญของกระบวนการการสร้างองค์ความรู้ คือ การเรียนรู้ตามแนว การสร้างองค์ความรู้ (Khammanee, 2011) คือ โครงสร้างทางปัญญา เป็นผลของความพยายามทางความคิด ผู้เรียนสร้างเสริมความรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาด้วยตนเอง ผู้สอนไม่สามารถ

ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาของผู้เรียนได้ แต่ผู้สอนสามารถช่วยผู้เรียนปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางปัญญาได้โดยจัดสภาพการณ์ที่ทำให้เกิดภาวะไม่สมดุลขึ้น

2. การมีส่วนร่วม (Participation) การมีส่วนร่วมของผู้เรียน จะก่อให้เกิดผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือ ผู้เรียนที่มีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน และที่สำคัญผู้เรียนที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็พลังในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ได้ดี

3. การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน คือ การเรียนรู้ที่มีการนำปัญหาในการทำงานมาเป็นโจทย์ในการเรียนรู้ก็กั้ต้อง มีการคิดหาวิธีในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางาน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทั้งผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการพัฒนาความฉลาดทางสังคมของผู้เรียนในขณะจัดการเรียนรู้ ซึ่งกระบวนการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ ได้รับการยอมรับว่าสามารถสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

4. การมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ในยุคศตวรรษที่ 21 ได้ก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (digital era) อย่างเต็มรูปแบบ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ได้ด้วยตัวเอง ครูจึงไม่ใช่ผู้รู้ของผู้เรียนอีกต่อไป ครูจึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก หรือ (Facilitator) ผู้อำนวยความสะดวก หรือ

ให้ผู้สนับสนุนการเรียนรู้ ซึ่งทำหน้าที่คอยจัดเตรียมอุปกรณ์ และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การจัดกิจกรรมนั้น ๆ ดำเนินไปได้ด้วยดี

บทสรุป

ความฉลาดทางสังคมกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้นเป็นสิ่งที่ต้องพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน กล่าวคือ ผู้สอนจะต้องมีขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบที่มีคุณภาพ โดยในที่นี้ใช้โมเดลการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความฉลาดทางสังคม (Social Quotient and Learning Management for the 21 century Model) ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการ 6 ขั้นตอน คือ พินิจทบทวนประมวลองค์ทัศน์ แจงจัดองค์ประกอบ รอบคอบนำไปใช้ใส่ใจ KM และเติมเต็มการประเมิน โดยมีการ

สร้างองค์ความรู้ (Constructivism) การมีส่วนร่วม (Participation) การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) และการมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน (Facilitator) เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการ 6 ขั้นตอนดังกล่าว ให้มีความเป็นพลวัต พัฒนาผู้เรียนให้เป็นกลุ่มคนที่มีความฉลาดทางสังคมต่อไป กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และความรับผิดชอบ (Interpersonal Skills and Responsibility) มีความสามารถในการไวต่อความรู้สึกรู้สึกของผู้อื่น มีความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม แสดงถึงภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ซึ่งลักษณะดังกล่าวเป็นลักษณะของนักเรียนที่มีความฉลาดทางสังคมในศตวรรษที่ 21

REFERENCES

- Albrecht Karl. (2006). **Social intelligence: the new science of Success**. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Goleman, D. (2006). **Social intelligence: the new science of human relationship**. New York: Arrow bo139,237oks.
- Khammanee, T. (2011). **Science of teaching**. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing. (in Thai)
- Kihlstrom, J.F. & Cantor, N. (2000). Social intelligence. In: Sternberg, R.J. (Ed.). **Handbook of intelligence**. (2nd edition). Cambridge: Cambridge University Press.
- Kosmitzki, C. & John, O.P. (1993). The implicit use of explicit conceptions of social intelligence. **Personality and individual differences**. 15, 11-23.
- National Research Council of Thailand. (2009). **National higher education qualifications framework 2009**. Bangkok: National Research Council of Thailand. (in Thai)
- Pon-anan, T. & Wisitthikulpanit, J. (2008). **Use the brain first**. Bangkok: Kwan-khaw Publishing. (in Thai)

